

17. 12. 2009

ID: 59519

SJM a žaloba o vydání neoprávněně zadržované věci.

Každý z bezpodílových spoluvlastníků je samostatně oprávněn k podání žaloby o vydání neoprávněně zadržované věci z bezpodílového spoluvlastnictví a také žaloby o vyklizení nemovitosti, jejímž je bezpodílovým spoluvlastníkem, totéž platí i v případě společného jmění manželů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 4208/2008, ze dne 17.9.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně Mgr. Z. Č., zastoupené advokátkou, proti žalovaným : 1) Mgr. D. P., zastoupené advokátem, 2) J. V., o určení vlastnictví, vedené u Okresního soudu v Břeclavi pod sp. zn. 10 C 126/2005, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 4. března 2008, č. j. 20 Co 503/2007-82, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 4. března 2008, č. j. 20 Co 503/2007-82 a rozsudek Okresního soudu v Břeclavi ze dne 23. ledna 2007, č. j. 10 C 126/2005-57 se ruší a věc se vrací Okresnímu soudu v Břeclavi k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Břeclavi (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 23. ledna 2007, č. j. 10 C 126/2005-57, zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala určení, že pozemek parc. č. 1009 v katastrálním území K. u B., zapsaný na listu vlastnictví č. 3741 pro obec K. u B., vedeném Katastrálním úřadem pro J. k., Katastrální pracoviště B. (dále též jen „předmětný pozemek“), je ve společném jmění žalobkyně a jejího manžela MVDr. J. Č.

Zamítavé rozhodnutí odůvodnil soud prvního stupně poukazem na nedostatek aktivní legitimace na straně žalobkyně, který dovozoval ze skutečnosti, že v případě žaloby na určení předmětného pozemku jako součásti společného jmění žalobkyně a jejího manžela se jedná o uplatňované spoluvlastnické právo „dvou údajných spoluvlastníků“. K podání takové žaloby pak jsou aktivně legitimováni žalobkyně a její manžel společně a nerozdílně. Žaloba i případný přísudečný výrok rozsudku se musí vztahovat na oba manžele a oba dva manželé musí být účastníky řízení v postavení žalobců. Z tohoto důvodu pak soud prvního stupně žalobu zamítl pro nedostatek aktivní legitimace na straně žalobců a žalovaným nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení.

Krajský soud v Brně (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 4. března 2008, č. j. 20 Co 503/2007-82, rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud zdůraznil, že v obecné rovině má žalobkyně na požadovaném určení naléhavý právní zájem; před zkoumáním jeho existence však bylo nutno posoudit otázku aktivní legitimace na straně žalobkyně a pasivní legitimace na straně žalovaných. V daném směru a s odkazem na - blíže necitovanou - konstantní judikaturu odvolací soud zdůraznil, že v případě žaloby na určení vlastnictví, kdy nabývací titul je odvozován od smlouvy, je nezbytné, aby účastníky řízení byly všechny strany příslušné smlouvy, tj. i manžel žalobkyně jako jeden z kupujících, který nabyl předmětný pozemek do společného jmění se žalobkyní. Není rozhodující, zda manžel žalobkyně vystupuje v řízení jako jeden ze žalobců či vůči němu směřuje žaloba jako proti žalovanému. Odvolací soud zdůraznil, že není oprávněn ani povinen poučovat účastníky řízení o jejich aktivní legitimaci, neboť by došlo k porušení zásady rovnosti účastníků řízení, a to zejména v případě zastoupení

žalobkyně advokátkou. Odvolací soud proto neakceptoval odvolací námitky žalobkyně dovozující její aktivní legitimaci v řízení a rozsudek soudu prvního stupně vycházející ze závěru o nedostatku aktivní legitimace na straně žalobkyně jako věcně správný potvrdil.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) s tím, že rozhodnutí odvolacího soudu (i soudu prvního stupně) spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Jako otázku zásadního právního významu vymezila posouzení, zda je žalobkyně aktivně legitimována k podání žaloby, jíž se domáhá určení, že předmětný pozemek tvoří součást společného jmění žalobkyně a jejího manžela, který není účastníkem řízení. Dovolatelka nesouhlasila se závěrem odvolacího soudu, jenž dovozoval, že se žalobkyně domáhá svých nároků majících podklad v kupní smlouvě (podle níž se žalobkyně a její manžel domnívali, že nabyli předmět sporu), a proto i účastníky soudního řízení musí být všichni účastníci takové kupní smlouvy. V daném směru žalobkyně zdůraznila, že důvod vlastnictví neodvozuje od kupní smlouvy, ale od vydržení vlastnického práva, tj. základem jejího nároku není právní úkon, ale právní skutečnost (plynutí času, dobrá víra). Závěry soudů obou stupňů ohledně nedostatku aktivní legitimace by mohly obstát v případě existujícího podílového spoluvlastnictví (kdy byl dán spoluvlastnický podíl žalobkyně), nikoliv však v případě existujícího společného jmění manželů, neboť v takovém případě podíl žalobkyně vymezen není a ta je (stejně jako její manžel) vlastníkem celé věci, což se musí projevit i v otázce věcné legitimace. Odkázala v této souvislosti na rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 34/1993, z něhož vyplývá přípustnost ochrany vlastnického práva k věcem tvořícím bezpodílové spoluvlastnictví oběma bezpodílovým spoluvlastníky ve vztahu k třetím osobám, protože jim náleží nedílné právo k celé věci. Navrhla proto zrušení napadeného rozsudku odvolacího soudu, i rozsudku soudu prvního stupně, a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

První žalovaná navrhla zamítnutí dovolání, přičemž se zcela ztotožnila se závěry nalézacích soudů. Nadto není dán ani naléhavý právní zájem žalobkyně na jí požadovaném určení, která ostatně nepředložila ani žádný právní titul, na jeho základě by se měla stát vlastnící předmětného pozemku.

Druhá žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Podle čl. II. - přechodná ustanovení, bodu 12 zákona č. [7/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, účinného od 1. 7. 2009 (vyjma ustanovení čl. I bodů 69, 71 a 100, ustanovení čl. XIII a ustanovení čl. XVII bodu 1, která nabývají účinnosti 23. 1. 2009), dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů; užití nového ustanovení § 243c odst. 2 tím není dotčeno.

Dovolací soud proto při projednání dovolání postupoval podle občanského soudního řádu ve znění účinném do novely provedené zákonem č. 7/2009, neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno dne 4. března 2008.

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, a) jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, b) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil, c) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam

[odstavec 1 písm. c)] zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Dovolací soud shledal dovolání přípustné pro řešení žalobkyní vymezené otázky zásadního právního významu spočívající v tom, zda se může jeden z manželů domáhat určení, že předmět řízení (nemovitost) je ve společném jmění manželů, aniž by druhý z manželů vystupoval v řízení na straně žalobce vůči osobám (žalovaným), jimž podle stavu zápisu v katastru nemovitostí svědčí vlastnické právo. Takto vymezená otázka nebyla dosud v praxi dovolacího soudu řešena a na jejím posouzení je založeno rozhodnutí odvolacího soudu (a také soudu prvního stupně).

Dovolací soud shledal dovolání důvodné.

Z obsahu spisu a žalobních tvrzení žalobkyně se podává, že se domáhá požadovaného určení s poukazem na skutečnost, že vlastnické právo k předmětnému pozemku se svým manželem vydrželi, pozemek tvoří jejich společné jmění manželů a v situaci, kdy jako spoluvlastnice jsou v katastru nemovitostí zapsány žalované, domáhá se žalobkyně ochrany svého vlastnického práva formou určovací žaloby.

Dovolací soud při řešení dovolatelkou vymezené právní otázky vychází z ustálených závěrů judikatury potud, že každý z bezpodílových spoluvlastníků (příčemž uvedené závěry se uplatní i v případě společného jmění manželů) je samostatně oprávněn k podání žaloby o vydání neoprávněně zadržované věci z bezpodílového spoluvlastnictví a také žaloby o vyklizení nemovitosti, jejímž je bezpodílovým spoluvlastníkem (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 1988, 3 Cz 61/88, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 1990, pod pořadovým č. 10). Ochrany vlastnictví k věci ve společném jmění manželů vůči neoprávněným zásahům třetích osob se u soudu může domáhat také jen jeden z manželů, i když s tím druhý manžel nesouhlasí (k tomu srovnej rozsudek ze dne 30. dubna 2002, sp. zn. 28 Cdo 555/2002, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, svazek 17, pod pořadovým č. C 1191). Uvedený závěr byl odrazem argumentace, podle které právo domáhat se ochrany předmětu spoluvlastnictví vůči neoprávněným zásahům ze strany třetích osob náleží spoluvlastníkům společně, ale zároveň i každému z nich samostatně, aniž by k tomu bylo souhlasu druhého spoluvlastníka zapotřebí. U společného jmění manželů je tomu tak proto, že každému ze spoluvlastníků náleží právo k celé věci, omezené jen stejným právem druhého spoluvlastníka; jestliže se pak bezpodílový spoluvlastník domáhá ochrany vlastnického práva k věci ve společném jmění manželů, nijak tím druhého spoluvlastníka neomezuje, ale naopak brání společný majetek proti zásahům třetích osob.

Při řešení dovolatelkou vymezené právní otázky není důvodu co do základu z těchto zásad nevycházet i v případě, kdy se jedná o ochranu vlastnického práva uplatněnou prostřednictvím určovací žaloby, jestliže jsou v katastru nemovitostí zapsány jako vlastnice osoby, které vlastnické právo žalobkyně a jejího manžela popírají. Podle názoru dovolacího soudu není důvod jen pro zvolenou formu právní ochrany odejmout žalobkyni právo samostatně se domáhat ochrany vlastnického práva samostatně, neboť i žalobkyni náleží v případě, že předmětný pozemek je podle jejího tvrzení ve společném jmění jí a manžela, vlastnické právo k celému pozemku.

Uvedený závěr je v souladu s názory vyslovenými i v odborné literatuře, z níž se podává (byť v zobecňující rovině bez konkretizace nástrojů právní ochrany), že ochrana společného jmění manželů přísluší oběma manželům společně a též jednotlivě (k tomu srovnej Holub, M., Pokorný, M., Bičovský, J. : Společné jmění manželů, Linde Praha, 2000, str. 152 nebo kolektiv týchž autorů : Občan a vlastnictví v českém právním řádu, Linde Praha, 2002, str. 278).

Jestliže nalézací soudy vyšly z jiného právního názoru ohledně aktivní legitimace žalobkyně, spočívá

jejich rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci a dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn právem.

Dovolací soud proto napadený rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2, 3 o. s. ř. zrušil a protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)